

Ks. Stanisław Piątek

DANIEL I JEGO PROROCTWO

ROZWAŻANIE NA GODZINĘ BIBLIJNĄ

Osoba proroka Daniela.

Między większymi prorokami Starego Testamentu wymieniany jest prorok Daniel, po hebrajsku Danijjel, co przetłumaczone znaczy: *Sędzią moim jest Bóg*. Natomiast według tekstów akkadyjskich z epoki zwanej Ur (2.000 lat przed Chr.) należałoby tłumaczyć to imię: *Potężny jest mój Bóg*. Pochodził z rodziny królewskiej jak to wywnioskował św. Hieronim z Izajasza proroka r. 39, 7: „A z synów twoich (króla Ezechiasza) którzy będą pochodzić od ciebie, z tych, którym dasz życie, wybierze się dworzan do pałacu króla babilońskiego”. Dostał się do niewoli wtedy, kiedy Nabuchodonozor, król babiloński, po bitwie pod Karkemisz (605 przed Chr.) zburzył Jerozolimę i uprowadził żydów na Wschód. Wykształcony w mowie i piśmie babilońskim wszedł w służbę królewską, razem z trzema towarzyszami: Ananiaszem, Mizaelem i Azariaszem. Czwórka przyjaciół odznaczała się pobożnością i nie chciała spożywać potraw podawanych w pałacu, ponieważ nie były one przygotowane według nakazu Mojżesza. Uprosil więc wychowującego ich eunucha, by mogli żywić się jedynie chlebem i jarzynami. Młodzi ludzie uczyli się nie tylko historii i obyczajów Babilonii, lecz byli wtajemniczeni również w umiejętności magów chaldejskich: w astrologię i sztukę wykładania snów. Po zakończeniu nauki Nabuchodonozor kazał sprowadzić do siebie wychowanków, by poddać ich egzaminowi. I wówczas ku swemu zdumieniu przekonał się, że wiedzą i mądrością przewyższają oni dziesięciokrotnie wróżbitów i czarnoksiężników Chaldei. Najmądrzejszym wśród tych wszystkich młodzieńców żydowskich był jednak Daniel. Ta mądrość Daniela okazała się w przeżyciach, które nam opisał w swej księdze. Sięgają one głęboko w historię Państwa wschodniego, zwłaszcza za Nabuchodonozora (605—562). Są to opowiadania zawarte w r. 1—4, Księgi Daniela, w których zawarte są poszczególne epizody.

Sen Nabuchodonozora: r. 2.

Król Nabuchodonozor miał sen, który go przeraził. Choć snu

dokładnie nie pamiętał, zwołał mędrców i czarowników babilońskich, rozkazując im odgadnąć treść snu i dać jego wykład. Gdy nikt nie potrafił tego uczynić, król skazał na śmierć wszystkich mędrców w państwie. Śmierć groziła i Danielowi, prosił więc króla, aby mu dał czas na wytłumaczenie snu. Tymczasem razem z towarzyszami gorąco modlił się do Boga o miłosierdzie. Bóg mu objawił treść widzenia królewskiego i Daniel rzekł do Króla: Widziałeś królu posąg, którego głowa była ze złota, piersi i ramiona ze srebra, brzuch i biodra z miedzi, nogi żelazne, a stopy z żelaza i gliny. Wtem kamień stoczywszy się z góry uderzył w nogi posągu i rozsypał go w proch. A kamień stał się olbrzymią górą, wypełniającą ziemię po brzegi. Następnie Daniel wyłożył sen królowi mówiąc: Tyś jest głową złotą, a potem powstanie królestwo inne srebrne, potem trzecie królestwo miedziane. A czwarte królestwo, żelazne, zmiążdży poprzednie i trwać będzie w wieki. Gdy król wysłuchał mądrych słów, padł na oblicze wychwalając Boga i uczynił Daniela przełożonym nad wszystkimi krainami babilońskimi. Za jego wstawiennictwem darował też życie wieszczbiarzom i mędrcom, których skazał na śmierć.

Czy te królestwa są historyczne, czy apokaliptyczne? Według starszej egzegezy, która przyjmowała proroctwa, jako pochodzące od proroka Daniela żyjącego w niewoli babilońskiej, te cztery królestwa to: babilońskie, perskie, greckie, rzymskie. Według współczesnych egzegetów, czwarte to królestwo Diadochów, następców Aleksandra. Jest też możliwość posłużenia się symboliczną liczbą czterech, spotykaną już u Zachariasza proroka, gdzie występują cztery potęgi świata, wrogie Bogu, które zostaną zniszczone przez kamień, który skruszył nogi posągu i napełnił całą ziemię. Następnie królestwo mesjańskie, które wiecznie trwać będzie. Autor wizji dla usymbolizowania myśli zrobił obraz posągu z różnego metalu, by zaznaczyć ich charakter.

Rozdział trzeci mówi nam o trzech młodzieńcach w piecu ognistym. Król Nabuchodonozor wystawił posąg, pokryty złotem i rozkazał, by wszyscy na głos trąb upadli na kolana i pokłonili się posągowi. Kto by tego nie uczynił, będzie wrzucony do pieca rozpalonego. Na głos trąb wszyscy pokłonili się bożkowi, tylko trzech młodzieńcy tego nie uczynili tego. Za karę kazał król rzucić ich do gorejącego pieca. Ale ogień nie miał się wiernych wyznawców Jahwe, gdyż zaopiekował się nimi anioł. Gdy młodzieńcy wyszli z pieca, król wyniósł ich na wysokie godności państwowe i nakazał, by pod karą śmierci nikt nie odważył się odtąd bluźnić Jahwe. Celem tego opowiadania było utwierdzić żydów w religii ojców i podkreślić potęgę Jahwe wobec niemocy bożków. Epizod z trzema młodzieńcami w piecu ognistym wspominany jest często w nauczaniu religijnym i liturgicznym.

Daniel wyjaśnia sen królowi: r. 4.

Celem tego epizodu, mówiącego o wytłumaczeniu snu królowi Nabuchodonozorowi przez proroka Daniela, jest myśl, że Bóg daje królestwa, które król własnym bożkom przypisuje, dlatego spotyka go kara obłędu. Król tknięty obłędem żył wśród zwierząt, w największym poniżeniu, a gdy po siedmiu latach wrócił do zdrowia, książęta i dostojnicy posadzili go z powrotem na tronie. Od tego czasu zaniechał fałszywych bóstw i wysławiał tylko króla niebieskiego, który ukarał jego pychę, poniżył go, a potem znowu wywyższył. Król zmuszony jest uznać Najwyższego Boga, czyniąc to w formie dekretu do wszystkich ludzi swego państwa. Celem epizodu jest wykazać, że Bóg wywyższa lub uniaża królów, zależnie od tego, czy ufają w swą moc, czy też oddają cześć Bogu.

Uczta Baltazara: r. 5.

Podaje on nowy epizod z życia króla Baltazara, za którego następuje zmiana rządu. Daniel wyjaśnia królowi tajemnicze słowa: *mane*, *tekel*, *fares*, które wypisała tajemnicza ręka na ścianie, gdy król i jego dostojnicy pili z naczyń zrabowanych ze świątyni w Jerozolimie. *Mane* oznacza — „policzył Bóg i zakończył dni królestwa twego”. *Tekel* — „zważonyś i znalezionym zbyt lekkim”, *fares* — „rozdzielone jest królestwo twoje i oddane Medom i Persom”. Baltazar zostaje zabity, a rządy obejmuje Dariusz Med. Celem jest wykazać, że Daniel z pomocą mądrości Bożej może wyjaśnić tajemne pismo, czego nie potrafią mędrcy babilońscy. Podkreślona potęga Boga Izraela.

Daniel we lwiej jamie: r. 6.

Daniel zostaje oskarżony przed królem Dariuszem, że miał na swym piętrze okna otwarte w stronę Jerozolimy i trzy razy dziennie rzucał się na kolana, modlił się i wielbił Boga swojego, zupełnie tak samo jak czynił dotąd. Oskarżony przez satrapów zostaje wrzucony do lwiej jamy, ale Bóg go wyratował. Celem epizodu jest wskazać, że żydzi, którzy zwyczajnie religii zachowują, doznają pomocy Bożej. Jahwe pozyskuje uznanie u pogan przez swe cuda.

Wizje Daniela proroka: r. 7—12.

Dotychczas mieliśmy epizody z życia Daniela, teraz mamy wizje Daniela o 4 królestwach pogańskich w postaci czterech bestii. Spośród rogów czwartej wyrasta jedenasty, który z małych początków staje się wielki. Wrogość królestw pogańskich dochodzi do szczytu w postaci rogu małego i jego wrogiego działania przeciw Bogu. Wizja opisuje moment przełomowy historii ludzkiej, chwilę sądu nad królestwami pogańskimi, a jednocześnie nadejścia królestwa mesjańskiego. O Antiochu i jego prześladowaniu żydów za czasów Machabejskich opowiada autor w r. 7, 8, 11, jako o rogu, który wyrósł

nadmiernie i stracił na ziemię część wojska nieba oraz gwiazdy i podeptał je (8, 10). Jest to obraz niezwyklej pychy Antiocha, króla syryjskiego, który znieważył świątynię w Jerozolimie i zniósł nieustanną ofiarę całopalną (r. 8). Jednakże triumf demonicznego króla nie będzie wieczny. Po 70 tygodniach lat skończy się udręka (9, 24). I chociaż prorok apokaliptyk zapowiada nawet śmierć Pomazańca (9, 26), przepowiada także w wizji jego triumf i przyszłe powszechne poszanowanie. *I ujrzałem w nocnych widzeniach, a oto na obłokach nieba przybywa jakby Syn człowieczy. Powierzono Mu panowanie, chwałę i władzę królewską, a służyły Mu wszystkie narody, ludy i języki. Panowanie Jego jest wiecznym panowaniem, które nie, a Jego królestwo nie ulegnie zagładzie* (7, 13—14). Autor posługując się stylem apokaliptycznym, zachęca rodaków do ufności w Opatrzność, mimo wielkich cierpień i chwilowego triumfu zła i wieścił szczęsną przyszłość mesjańską pod rządami Syna Człowieczego.

Księga Daniela należy do literatury apokaliptycznej, której początki sięgają już proroka Izajasza (24—27) i Zachariasza (9—14). Księga Daniela została literacko przepracowana i wykończona dopiero w okresie Antiocha IV Epifanesa (II w. przed Chr.). Apokalipsa pochodzi od słowa greckiego *apokalypto*, co znaczy odkrywam, odsłaniam. Autor chce nam odsłonić plany Boże, realizowane w dziejach świata. Nawet przeszłość wspomina autor tak, jakby dopiero miała się dokonać.

Kęty

KS. STANISŁAW PIĄTEK

Ks. Jerzy Chmiel

MATERIAŁY BIBLIJNE DO HOMILII ŻAŁOBNYCH (III)

EWANGELIE

1) Mt 5, 1—12a: *Cieszcie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie.*

Egz e g e z a. „Osie m błogosławieństw” otwiera mowę Pana Jezusa będącą niejako programem chrześcijańskim. Jaki jest sens wypowiedzenia przez Chrystusa tych błogosławieństw, które Synoptycy przekazują nam w dwóch wersjach (Mt 5, 3—12; Łk 6, 20—26?)

1. Jest to najpierw uroczyste potwierdzenie obietnic Bożych ze Starego Testamentu odnoszących się do szczęścia człowieka.